

במחיצתו של המוזנות

אהוד בן עזר

שהשכיח מלבנו זה מכבר את התנ"ך, וניסיון זה עלה בידו, עד כדי כך שהשניים עוד עלולים להתמודד באחד מטורי הרכילות על הכתר.

אבל למר בן עזר יש גם יומרות, והראשונה — שימוש שונה בשפה. לא מכבר קראתי מה שכתב אדמונד ווילסון על ד. ה. לורנס ושפתו, ועל דלותה של השפה האנגלית בכל מה שנוגע לתיאורי המין וארוטיקה, ואני מאמצת את דבריו כדי לנגח ולחשוף את כשלונו הטוטאלי של מר בן עזר; אם כי כל השוואה בין שני הסופרים היא מקרית לחלוטין. בעברית אין למען האמת לא טכניקה ולא מינוח כדי לתאר סצינות אירוטיות; (הצרפתים, אליבא דווילסון, כתבו מאז ימי לואי ה-14 ישירות על מין גם ביצירות מופת, כיוון שהצליחו לפתח אוצר מלים קנוונני-ציונאלי שהיה מופשט ו"קלאסי"); בעברית קיימת בעייה, מפני שמינוח ארוטי מוסכם איננו בנמצא, וכאשר כותבים על מין משתמשים בשפה המדוברת, דבר שיש בו להפוך את הדברים וולגאריים ומעליבים או במינוח הלכות מספרי רפואה וביוגיה.

שני אלה אין באפשרותם להעביר במהימנות יחסי אנוש. אהוד בן עזר רק משלה את עצמו כשהוא חושב שהוא מתאר יחסי אנוש. אין בספר יחסים אנושיים ואין בו אנשים. ואם המספר מתעקש להאמין שסוף-סוף כתב רומאן על אנשים בשר ודם, לא נותר לנו אלא לנחם אותו על עוורונו וחוסר הוש הביקורת שלו.

מתברר גם שאורי בן-עמי (שימו לב לראשי התיבות של השם) מצהיר במוטו של הספר שהוא פוגש את עצמו בכל מקום שהוא הולך. (אם זאת היא פרפרזה על "מדם בובארי זה אני" של פלובר, אני באמת מקווה לטובת אהוד בן עזר, שהוא גם מבקר ספרותי, שהתכוון לכך באירוניה!). מכל מקום אם הדמויות בספר הן השתקפות פניו של המספר וזה המפגש שלו עם עצמו, הייתי מייצעת לו לוותר על המפגש ולשבור את המראה לרסיסים וללא היסוס; או להצטרף למען אושרו, והשקט הנפשי שלו אל צוות מדעני "שיח זוגות".

אבל בינתיים אנו נידונים לשהות במחיצתם של גשים וגברים, ולעמוד על תפיסתו של אהוד בן עזר את מערכת היחסים בין גשים וגברים, תפיסה שהיא אולי סימפטומאטית למין נוסח ישראל המתירנית של שנות ה-70. מין שתדמיתו טופחה על ידי עתוני גשים וסקרים "מדעיים", וידוים אישיים בעתונות, ואנשים שהקשר שיש להם לאירוטיקה ולמין הוא מקרי לחלוטין, והם מפרידים

וחבל שלא שיתף פעולה עם המאוננים ב"שיח זוגות", שאולי יכולים ללמד אותו משהו.

התאוות הכמוסות של הגברים מוצאות ביטוי בנוסח: "חיימסון המשיך לנעוץ עיניו בלובן גופה וברגליה הארוכות במכנסיים הקצרים, כשהוא מספר לעצמו כיצד היה

שיח זוגות
במחנות

ה

הבדל המהותי בין „שיח זוגות“ לבין „השקט הנפשי“ היא העובדה, הפשוטה לכי-אורה, שב„שיח זוגות“ אנו פוגשים את המ-אזשים אלופי הסכס „המדעי“, שעה ש-„בשקט הנפשי“ אנו פוגשים את האומללים, שגזר דינם נח-רץ להיות קורבנותיו של הסכס בווידוי אישי-ספרותי כי-ביכול. ואכן הוידוים האישיים המנסים ללבוש צורה של רומאן מפתה, נותרים עלגים וצולעים, רכייליים עד ששוב אין טעם לחפש בלהיטות מידע בטורי רכילות כאשר הוא פרוש כאן לפנינו, ממקור ראשון על כל פרטיו הפיקאנטיים כביכול.

אני מודה ומתוודה שלמקרא „השקט הנפשי“, הרומאן החדש של אחד בן עזר, כמעט ונתפתיתי להביא לקורא ציטטות נבחרות שידברו בעד עצמן. אבל חסתי על הקורא ועל גועל-הנפש שהוא עלול להיתקף בו. וכך אנו מוצאים את עצמנו במחיצתם של גברים ונשים שהסופר אינו טורח כמעט להסוות את זהותם; אדרבה. הוא חד לנו חידות קלות לפיתרון. אלא שאני מצדי, לא חשתי כל רצון קל שבקלים לפענח את החידות, ושמתתי רק ששיח לי המול ואני מכירה את אלה שמר בן עזר טרח להנציח בספרו. משום מה חש אחד בן עזר צורך להצטרף לפני קוראיו, ואת הצידוק הוא שם בפיו של הסופר אורי בן-עמי המסביר לאשתו לשעבר איה, איזה ספר הוא כותב: „אני רוצה להראות עכשיו שאפשר לעשות הכל ברומאן, גם מבלי לחקות את קפקא וג'ויס ועגנון ואת החיקויים שלהם ואת החיקויים של החקיינים שלהם, ושהסופר בהחלט יכול לדבר עם הקורא ולספר לו, כמעט כמו בספר-ילדים, בתמימות, ללא חידות וסמלים ותשבצים ומבלי להיעשות מגוחך ומלאכותי, ובשפה פשוטה ובמשפטים בהירים והגיויים בתכלית, ובלי שמץ של ערפול ובכתיב מלא ובפיסוק טבעי בלי קונצ'ים. שאפשר כבר לכתוב בעברית מבלי שירגישו שנכתב בה התג'ד, וזה נפלא, אבל גם מסוכן וזה בעיני השקט הנפשי שלי, לפחות מבחינה סגנונית. רצייתי פעם לכתוב רומאן לא-פוליטי עם בני אדם, נטו מבלי הרבה עניינים לאומיים חברתיים. אבל תמיד יוצא לי ההיפך ממה שאני רוצה“. מר בן עזר לא היה צריך לטרוח; ראשית אין אנו רוצים לפגוע בשקט הנפשי המיוחל שלו, וגם אם היינו מתאמצים, לא היינו מעלים בדעתנו שניסה לחקות את קפקא, ג'ויס או עגנון. במקרה הטוב היינו עלולים להאמין שניסה לחקות את דן בן-אמוץ,

אזרח מן האספקטים האחרים של הפרדה גמורה ובכך מר בן עזר אינו מתגלה בספר אוהב נשים מוש-בע. הנשים בספרו יש להן אמנם יומרות אינטלקטואליות, תואר שני והיכרות אינטימית עם מרצים ופרופסורים. הן מאזינות אמנם לתקליטים, ומזכירות שמות סופרים, אך אינן זוכות בתחום זה להערכתו של המספר גם אם הוא פוגש כאן את עצמו. ובאמת מה לנשים ולעניינים שברוח כאשר יש להן שדיים בכל הגדלים והצורות, רצוי שדיים גדולים ומלאים, ואחוריים לבנים, רחבים ובשרניים. והן „טורפות גברים“, רעבות, להוטות, מיוחמות ומגורות ובמיחד כאשר הן במחיצת גברים מושכים ומלהיבים כמו אלה שאהוד בן עזר מספק להן בקמצנות. ברור שמ-טרח האחת והיחידה היא לצוד להן גבר בדמות בעל, גם אם הן מפוכחות ומחושבות ויודעות, „שהאהבה זה לא מה שאת חושבת ברומאנטיקה המחורבנת ובכוס הרעב שלך ובאלת'רמן“. לבי-לבי לאלתרמן שנקלע לחבורה כזאת אבל הוא אינו הקורבן היחיד. לתוך הקלחת נקלעו על לא עוול בכפם וירג'יניה וולף ועמליה כהנא-כרמון, המשורר יונתן רטוש ועמית יורם ברונובסקי. הללו אמנם לא זומנו לשם מטרת מניית טהורות, אבל יש לי הרגשה ברורה שהם עלולים לחוש שלא בנוח בחיגה שהמספר עורך לכבודם ובין הנשים והגברים של מר בן עזר, שמלבד נתונים מושכים אחרים הם מתגודדים, לוקים כעצירות מתמדת, בצרבת כרונית, והם „מפליצים“ ונותרים.

יש גם נשים אידיאליות, נשים של חלומות תל-אביביים „אלמוניות בעלות אחוריים לבניים“, ואשת חלומות של ממש בדמותה של עוזרת הבית — ומי אם לא העוזרת הקלאסית ועוד בת עדות המזרח — „ששדיה כבדים וכהים וערוותה גלוחה“, ולמעוניינים נכוננו אטראקציות נוספות בפלג גופה התחתון, כולל מחלת מין; ממש חוויה אכסוטית מלהיבה.

הגברים אינם אטראקטיוויים יותר מן הנשים (כולל אורי בן-עמי), ומלבד היותם אימפוטנטים, הם מצוידיים באברי-מין אדירים (מר בן עזר בילה כנראה זמן ממושך בחדרי הלבשה של גברים ובמקלחות ציבוריות ועדיין לא התגבר על הטראומה הנפשית של אותם ימים) ובאמהות. גם לנשים יש אמהות. אמהות שהושאלו מרומאנים של מספרים יהודיים אמריקאים, אבל למספר אין סבלנות רבה עבורן מה גם שהן אינן עוסקות במין, והן משמשות אותו כרקע דביק „יענטא“. אבות אינם בנמצא, ואולי כולם נולדו מרוח הקודש בהתחשב במעלותיהם הרוחניות. הילדים הם דמויי-מפלצות, והקשר בינם לסיפור המעשה אינו ברור, אבל התוצאה של החסימין מלבד מחלות מין הם ילדים וזה כידוע סיפור מן החיים.

הבעייה של אוסף הנשים והגברים היא כמובן הבדי-דות. משום כך צורת הבילוי הפופולארית ביותר שלהם היא אוגנות, וכאן נותן מר בן עזר ביטוי מלא לכשרונותיו

כח מבעניינים הקפדניים, כשהוא אוחז אותה מצד אל צד ונועץ משחיל אותה על שיפורו וצולה אותה מצד אל צד ונועץ שיניו כבשרה הרך, העסיסי „הגי אופן יור לגס; אופן דם, אופן...“ שידר לה, ואכן היא פישקה את רגליה והתגרדה לה לתומה, כמנהגה מדי פעם. אחר כך ישב וכלה מה שנתר מארוחת הצהרים המופרעת, הקרה. גם לנשים תאוות כמוסות המוצאות ביטוי ספרותי: „נשכבה על בטנה, פניה טמונות במרפקה וכף ידה הימנית פרשה תחתיה כנלחצת. קרבת היד עוררה תחושות גירוי מציקות וענימות בשיפולי בטנה, ועד מהרה נתמכרה למשחק זה של מעין רכיבה או דהרה של הירכיים על גבי האצבעות הנחבאות שמלטפות את עצמה; עגבותיה נחבטו ונרתעו בפראות מטה מטה בתנועה קצבית, כמו היו אחורי גבר, מנסה לחדור אליה, וכל אותה שעה היו פניה תחובות עמוק בכך, ראשה ריק ממחשבה וכול כולה מתמכרת לתענוג לגופה ולענוגו בלבד“. ובאמת אין לי ספק שמדעני „שיח זוגות“ היו מאמצים את מר בן עזר לאחר קטע „לוהט“ זה כחבר כבוד במחקרם.

אבל משום מה מתקבל הרושם שיש למספר רתיעה מפני מין ומפני יחסים אינטימיים בין גברים ונשים וההוכחה היא לפנינו. „הרי זו עיר של נשים ור-הנויות זאביב נצחי לגרושות ורווקים ומדגרת אדי בנוזן וטיח מתקלף וגן עדן לכודדים בעלי חשק, וטפילים שנצ-מדים בטירוף שקט או קולני זה לזה, טופלים על הבשר, תוקעים בדידות גוף בגוף, בדירות פרטיות ושכורות, מרו-הטות ובדמי-מפתח ובבנייני דירות מפליצים, חלון מול חלון, צריחה מול צריחה, וכולם משוחררים מדאגה. בגלל גדולות למניעת הריון, וסוחטים שדיים ואחוריים, אברי מין, מוצצים, מתנשקים, מתחבקים, סותמים אף ומרחרחים ותוקעים אותו בכל פינה כמתחיים באליפות עולם לכלבי גישוש במצעי מיטה כדי לגלות מושבה של יבלות זרות, שערות ערווה דלילות, טחורים, קשקשי עור, נקודות חן מכוערות, אצבעות רגליים עקומות, ציפורניים שאינן חן לוח היטב, ונחירם פעורים בחוטמי נשים שהורמו בנייתו פלאסטי כאילו הופשלו אחת ולתמיד אל כל רוח מצוייה הבאה מן החוץ — ועל הכל מנצחת עם רדת ערב איוו מוסיקה טלפונית שמשדרת ללא הרף דרך מרכזיות נעלמות ובקיום מיוחדים קריאות ורמוזים בין כל המספרים הבוכים לבדם והמאזינים והמדברים אל קירות החדרים והבודקים את גופותיהם ערומים בראי והנבהלים מפני תשוקותיהם הנלוותות — במשחק הכסאות הענקי של כל החפצים להז-דווג מדי לילה בעיר הזאת, וזוים כל הזמן במספר אחד קדימה כדי להגיע, להגיע אל השקט הנפשי“. זה הוא כמובן רגע השיא של הספר ותמצית הוויתו של המספר, והפילוסופיה שלו. ואכן למי שפוגש את עצמו בניסבות כאלה, לא נותר לנו אלא להשתתף בצער, ולהציע לו להצטרף בבחילות ל„שיח זוגות“. ולנו הקוראים לא נותר אלא להשתמש במשהו נגד בחילה.